REPUBLIKA HRVATSKA
DRŽAVNI URED ZA REVIZIJU

ETIČKI KODEKS DRŽAVNOG UREDA ZA REVIZIJU



Zagreb, listopad 2026.

Na temelju odredaba članka 16. Zakona o Državnom uredu za reviziju (Narodne novine 25/19) i članka 9. Statuta Državnog ureda za reviziju, KLASA: 012-03/19-01/1, URBROJ: 613-01-01-19-1 od 19. rujna 2019. te Izmjena i dopuna Statuta Državnog ureda za reviziju, KLASA: 012-03/19-01/1, URBROJ: 613-01-01-26-2 od 2. siječnja 2026., glavni državni revizor donosi

ETIČKI KODEKS DRŽAVNOG UREDA ZA REVIZIJU

I. OPĆE ODREDBE

1. Etički kodeks Državnog ureda za reviziju (dalje u tekstu: Etički kodeks) temelji se na Etičkom kodeksu INTOSAI – ISSAI 130 kao sastavnom dijelu Okvira profesionalnih objava (načela, standarda i smjernica) Međunarodne organizacije vrhovnih revizijskih institucija (INTOSAI) te dodatku koji se odnosi na Okvir i mehanizme odgovornog upravljanja umjetnom inteligencijom (dalje u tekstu: UI sustav) s obzirom na to da ISSAI 130 još ne sadrži načela i vrijednosti koji bi trebali postaviti standarde za etičko korištenje UI sustava.

2. Uređuje ponašanje svih zaposlenika Državnog ureda za reviziju (dalje u tekstu: Ured). Odredbe ovog Etičkog kodeksa koje se odnose na glavnoga državnog revizora, zamjenika glavnoga državnog revizora, rukovoditelje i državne revizore čine Kodeks profesionalne etike državnih revizora.

3. Etički kodeks sadrži temeljne etičke vrijednosti i načela, rizike i kontrole te način upravljanja etikom u Uredu.

4. Zaposlenici Ureda prihvaćaju obveze i zahtjeve koji proizlaze iz ovog Etičkog kodeksa, kao i iz svih propisa koji se odnose na revizijsku profesiju. Stoga su zakonske odredbe o Uredu i reviziji tek minimum onoga što usmjerava zaposlenike u izvršavanju njihovih profesionalnih odgovornosti. Načela i pravila utvrđena ovim Etičkim kodeksom zahtijevaju ponašanje u skladu s usvojenim vrijednostima, pa čak i uz odricanje od osobnih probitaka i onda kada to zakonskim odredbama nije propisano.

5. Ponašanje zaposlenika Ureda mora biti etično u svim okolnostima unutar i izvan radnog vremena.

6. Vrijednosti i načela utvrđena Etičkim kodeksom su polazne osnove na kojima se temelje pravila etičkog i profesionalnog postupanja Ureda te ponašanje svih zaposlenika.

7. S obzirom na različite zadaće, ovim Etičkim kodeksom posebno se utvrđuju vrijednosti i načela, rizici i kontrole, i to: na razini Ureda, glavnoga državnog revizora i zamjenika glavnoga državnog revizora, rukovoditelja, državnih revizora te državnih službenika i namještenika.

8. Glavni državni revizor utvrđuje Etički okvir, koji osim ovog Etičkog kodeksa, sadrži i druga pravila i procedure koje se odnose na etiku te smjernice za njihovu primjenu u radu Ureda i svih zaposlenika unutar i izvan radnog vremena. Etički okvir je sastavni dio strateškog plana Ureda.

Zaposlenici Ureda potpisuju Izjavu kojom izjavljuju da su upoznati s Etičkim okvirom i Etičkim kodeksom te da će etičke vrijednosti i načela utvrđena navedenim dokumentima primjenjivati u svom radu.

Značenje pojmova

U smislu ovog Etičkog kodeksa pojedini pojmovi imaju sljedeće značenje:

9. *Etika Državnog ureda za reviziju* je oblik poslovne etike, a definira se kao skup ili sustav etičkih vrijednosti, etičkih načela, pravila i procedura prema kojima Ured, kao i njegovi zaposlenici trebaju postupati pri obavljanju svojih zadataka.

10. *Etički kodeks* je dokument koji donosi glavni državni revizor, a namijenjen je Uredu i svim zaposlenicima. Sadrži etičke vrijednosti i načela na kojima se temelji ponašanje svih zaposlenika, daje upute kako ugraditi etičke vrijednosti u svakodnevni rad i život te u posebne okolnosti u kojima Ured organizira i obavlja poslove iz svoje nadležnosti.

11. *Etičke vrijednosti* su koncepti, odnosno pojmovi o onome što je važno i na kojima se trebaju temeljiti odluke Ureda i odluke zaposlenika Ureda.

12. *Etička načela* su smjernice kako se etičke vrijednosti trebaju primjenjivati u praksi i što bi trebalo biti primjereno ponašanje.

13. *Etički okvir* je skup vrijednosti i načela, pravila i procedura koji predstavljaju temelj za etičku praksu te daje smjernice za etično ponašanje i postupanje zaposlenika. Sastavni je dio strateškog plana Ureda i osigurava preduvjete kako bi etičke vrijednosti i etička načela imala trajan utjecaj na ponašanje zaposlenika tijekom njihova rada i u osobnom životu.

14. *Sukob interesa* je situacija u kojoj su osobni interesi zaposlenika u javnom sektoru u suprotnosti s javnim interesom, odnosno to je svaka situacija u kojoj zaposlenik u javnom sektoru ima priliku pogodovati sebi ili bliskim osobama, društvenim skupinama i organizacijama, na štetu interesa javnosti.

15. *Državni dužnosnici* su glavni državni revizor i zamjenik glavnoga državnog revizora.

16. *Rukovoditelji* su pomoćnici glavnoga državnog revizora, načelnici odjela te pročelnici područnih ureda.

17. *Državni revizori* su zaposlenici Ureda koji posjeduju certifikat ovlaštenoga državnog revizora i kandidati za ovlaštenoga državnog revizora.

18. *Državni službenici i namještenici* su zaposlenici u stručnim službama i pomoćni revizori.

19. *Kompetencija* podrazumijeva sposobnost zaposlenika Ureda za primjenu ili uporabu znanja i vještina; podrazumijeva i ponašanje i osobnost potrebnu za uspješno obavljanje ključnih zadaća, posebnih funkcija ili određenih poslova ili dužnosti.

20. *Okvir i mehanizmi odgovornog upravljanja UI* u Uredu čine Etička načela u primjeni UI sustava u Uredu, Rizici korištenja UI sustava u radu Državnog ureda za reviziju, Smjernice za ocjenu spremnosti Državnog ureda za reviziju za rad uz pomoć i u okruženju UI, Pravilnik o korištenju UI sustava u radu Državnog ureda za reviziju, opća i posebna Izjava o korištenju UI sustava, Smjernice za korištenje UI sustava u Državnom uredu za reviziju te Strategija razvoja i implementacije UI asistenata u Državnom uredu za reviziju.

21. *Umjetna inteligencija* je područje računalne znanosti koje se bavi razvojem inteligentnih alata (strojeva, aparata, aplikacija) koji reagiraju i uče kao ljudi. Umjetna inteligencija najjednostavnije se definira kao sposobnost stroja ili računalnog sustava da oponaša ljudske kognitivne funkcije.

22. *UI sustav* znači strojni sustav dizajniran za rad s promjenjivim razinama autonomije i koji nakon uvođenja može pokazati prilagodljivost te koji, za eksplicitne ili implicitne ciljeve, iz ulaznih vrijednosti koje prima, zaključuje kako generirati izlazne vrijednosti kao što su predviđanja, sadržaj, preporuke ili odluke koje mogu utjecati na fizička ili virtualna okruženja, a koristi se za analizu podataka, generiranje sadržaja, davanje preporuka i potporu odlučivanju, neovisno o načinu razvoja, vlasništvu ili dostupnosti, uključujući interno razvijena, nabavljena, komercijalna i javno dostupna rješenja te UI asistente koji se koriste u radu Ureda.[1]

23. *Asistenti za korisničko sučelje za revizore*[2] *(dalje u tekstu: UI asistenti)* su digitalni, interaktivni sustavi integrirani u korisničko sučelje revizijskih aplikacija koji koriste umjetnu inteligenciju i analitiku podataka kako bi pružili kontekstualnu, pravovremenu i personaliziranu podršku revizorima tijekom svih faza revizijskog procesa.

24. *Strategija razvoja i implementacije UI asistenata za podršku revizorima* je interni strateški akt kojim se na sustavan način utvrđuju ciljevi, opseg, načela i prioriteti uvođenja UI asistenata u revizijske procese. Ovim se dokumentom propisuju model razvoja i implementacije, upravljanje rizicima te organizacijske, profesionalne i etičke pretpostavke nužne za njihovu zakonitu, sigurnu, transparentnu i odgovornu primjenu u radu revizora.

[1] Definicija je proizašla iz Uredbe (EU) 2024/1689 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. lipnja 2024. o utvrđivanju usklađenih pravila o umjetnoj inteligenciji i o izmjeni uredaba (EZ) br. 300/2008, (EU) br. 167/2013, (EU) br. 168/2013, (EU) 2018/858, (EU) 2018/1139 i (EU) 2019/2144 te direktiva 2014/90/EU, (EU) 2016/797 i (EU) 2020/1828 (Akt o umjetnoj inteligenciji)

[2] Engl. *User Interface Assistants* – Asistenti za korisničko sučelje

II. TEMELJNE ETIČKE VRIJEDNOSTI, RIZICI I KONTROLE

Osnovu ovog Etičkog kodeksa čini pet temeljnih etičkih vrijednosti, i to: integritet, neovisnost i objektivnost, kompetentnost, profesionalno ponašanje, povjerljivost i transparentnost.

25. ***Integritet*** je jedna od glavnih etičkih vrijednosti, prema kojoj su zaposlenici Ureda dužni tijekom rada i u osobnim odnosima pridržavati se visokih standarda ponašanja te postupati *pošteno, iskreno i pouzdano, u dobroj vjeri i u javnom interesu*. Zaposlenici Ureda pri obavljanju povjerenih im zadaća trebaju pokazivati najvišu razinu profesionalnog ponašanja i osobnog integriteta; prema kolegama u Uredu i subjektima revizije, odnosno njihovim zaposlenicima trebaju postupati pristojno i s poštovanjem, korektno i objektivno; trebaju izražavati pozitivan stav i samoinicijativu u izvršavanju svojih dužnosti; pri izvršavanju povjerenih im zadaća ne smiju davati ni prihvaćati bilo kakve povlastice i povlašteni pristup (tretman) na temelju bilo kojeg posebnog odnosa; zadaće trebaju izvršavati pravodobno, učinkovito i djelotvorno; ne smiju postupati na način koji će kod drugih izazivati sumnju i nepovjerenje.

26. Integritet podrazumijeva da državni revizori pri obavljanju povjerenih im zadaća poštuju vrijednosti Ureda, odnosno profesionalnost, odgovornost i pouzdanost, neovisnost, nepristranost, savjesnost, etičnost i timski rad te primjenjuju INTOSAI standarde. Zaposlenici Ureda ne smiju obavljati poslove u kojima jesu ili bi mogli biti u sukobu interesa ili koji bi mogli dovesti u pitanje njihov ugled i/ili ugled Ureda ili bi mogli ostvariti osobnu korist.

27. Preuzete profesionalne obveze državni revizor mora izvršavati savjesno i pošteno. Poštenje traži od državnog revizora dosljednu primjenu etičkih vrijednosti i načela te principa neovisnosti i objektivnosti u obavljanju svoga rada.

28. Državni revizor obvezan je tijekom svog rada, kao i u odnosima sa zaposlenicima subjekta revizije, udovoljiti standardima časnog i nepristranog ponašanja.

29. U svrhu očuvanja javnog povjerenja, ponašanje državnog revizora mora biti izvan svake sumnje i bez prigovora.

30. ***Neovisnost i objektivnost*** su etičke vrijednosti prema kojima Ured i njegovi zaposlenici moraju biti slobodni od utjecaja koji ih mogu kompromitirati ili se mogu shvatiti kao takvi, dužni su donositi profesionalne prosudbe i djelovati na nepristran način (bez pogodovanja).

31. Da bi državni revizor mogao odgovorno i pošteno obaviti ono što javnost od njega očekuje, nužno je da ostvari takav stupanj neovisnosti koji će mu osigurati mogućnost nepristranog djelovanja i mogućnost objektivnog prosuđivanja činjeničnog stanja.

32. Državni revizor mora se ponašati na način kojim će uvijek štititi i povećavati svoju neovisnost.

33. U svim pitanjima koja se tiču revizijskog rada, neovisnost državnog revizora ne smije biti ugrožena osobnim ili vanjskim interesima. Primjerice, neovisnost može biti ugrožena vanjskim pritiscima ili utjecajima na državnog revizora, predrasudama državnog revizora o

osobama, subjektima revizije, projektima i programima, osobnim ili financijskim odnosima koji stvaraju sukob odanosti i interesa.

34. Državni revizor mora djelovati objektivno u predmetima i u temama koje ispituje. Objektivnost i nepristranost državnog revizora mora biti prisutna tijekom cjelokupnog rada, a posebno tijekom izrade izvješća, koja moraju biti točna, fer i objektivna. Nalazi i zaključci u izvješću, kao i izražena mišljenja, moraju biti utemeljena isključivo na dokazima koji su pribavljeni i obrađeni u skladu s okvirom revizijskih standarda Međunarodne organizacije vrhovnih revizijskih institucija (INTOSAI).

35. Neophodno je za državnog revizora da bude neovisan i nepristran ne samo u svojim djelima nego i u svom nastupu.

36. Državni revizor mora biti nepristran u sukobu interesa ili utjecaju drugih i ne smije imati predrasude koje bi bile iznad načela objektivnosti i neovisnosti. Zbog zaštite svoje neovisnosti, državni revizor mora izbjeći svaki mogući sukob interesa, *odbijajući primiti svaki dar koji može utjecati na njegovu neovisnost i integritet* ili ih drugi mogu tako protumačiti. Zbog neophodne stvarne i pretpostavljene političke nepristranosti institucije državne revizije, bitno je da svaki državni revizor održi svoju neovisnost od političkog utjecaja kako bi rasteretio svoju revizorsku samostalnost na dosljedan način.

37. Državni revizor ne smije nikada svoj položaj koristiti u privatne svrhe i mora izbjeći odnose koji obuhvaćaju rizik korupcije ili koji mogu izazvati sumnju u njegovu neovisnost i objektivnost.

38. ***Kompetentnost*** je etička vrijednost prema kojoj je državni revizor dužan stjecati i održavati odgovarajuća znanja i vještine primjerene za pojedinu zadaću te postupati u skladu s važećim standardima.

39. Državni revizor mora revizijske poslove obavljati s dužnom pažnjom, sposobnošću i marljivošću te stjecati nova potrebna znanja i vještine kako bi uvijek mogao izražavati stručne ocjene o onome što je predmet njegova djelovanja.

40. Državni revizor mora poznavati i pridržavati se normi, politika, postupaka i prakse koja se primjenjuje na području državne revizije, računovodstva i upravljanja javnim financijama. Jednako tako, mora dobro poznavati i pratiti zakonske i druge propise te principe i standarde koji uređuju rad subjekta revizije.

41. ***Profesionalno ponašanje*** je etička vrijednost koja traži da zaposlenici Ureda usklade svoje aktivnosti i postupke s odgovarajućim zakonima, drugim propisima i praksom te da izbjegavaju ponašanje koje može dovesti u pitanje njihov ugled i ugled Ureda.

42. Državni revizor smije obavljati samo one revizijske poslove za koje je dovoljno stručno osposobljen da bi mogao izraziti mjerodavnu ocjenu o predmetu svoga ispitivanja.

43. Državni revizor mora se u obavljanju revizije i u obavljanju reviziji srodnih poslova pridržavati pravila sadržanih u pravnoj i strukovnoj regulativi kojom se uređuje problematika državne revizije.

44. ***Povjerljivost i transparentnost*** je etička vrijednost prema kojoj su zaposlenici Ureda obvezni čuvati tajnost informacija na način da se osigura uravnoteženost sa zahtjevom transparentnosti i odgovornosti. Državni revizor mora uvažavati povjerljivost informacija do kojih je došao tijekom postupka revizije i ne smije ih objaviti niti na bilo koji način koristiti bez odobrenja glavnoga državnog revizora.

Rizici i kontrole

45. *Rizici* predstavljaju 'prijetnju' etičkim vrijednostima. Pokazuju 'ranjivosti' i slabosti koje mogu dovesti do nepoštovanja etičkih vrijednosti i načela.

46. Pojavljuju se zbog utjecaja brojnih čimbenika rizika, kao što su:
    - politički utjecaj
    - vanjski pritisak subjekata revizije ili drugih subjekata
    - osobni interes kao posljedica financijskih ili drugih interesa državnih revizora ili člana njihove uže ili najuže obitelji
    - sukob interesa
    - neprimjerena pristranost povezana s prijašnjim prosudbama Ureda ili zaposlenika
    - zagovaranje interesa subjekata revizije ili drugih strana koje utječe na objektivnost
    - dugotrajni i bliski odnosi koji mogu uzrokovati preveliko i neopravdano razumijevanje za interese subjekata revizije
    - zastrašivanja – koja mogu imati utjecaj na objektivnost državnih revizora
    - nepravilno korištenje UI sustava.

47. Ured uspostavlja **zaštitne mjere, odnosno kontrole**, kako bi se rizik od neetičnog ponašanja smanjio na najmanju moguću razinu. Zaštitne mjere uspostavljaju se odlukama i pravilima koja čine dio Etičkog okvira Ureda. Osim Etičkog kodeksa, obuhvaćaju pravila za sprječavanje sukoba interesa, objavu podataka o imovini (za dužnosnike), pravila u vezi s primanjem darova, pravila o postupanju nakon prestanka zaposlenja, pravila o načinu prijave nepravilnosti i zaštiti zviždača, načinu izobrazbe i savjetovanju, rotaciji državnih revizora pri obavljanju revizija te pravila o prijavi i postupanju u vezi s bilo kojim rizikom navedenim u točki 46.

48. Zaštitne mjere, odnosno kontrole uspostavlja glavni državni revizor odlukom ili drugim unutarnjim aktom.

III. ODGOVORNOST DRŽAVNOG UREDA ZA REVIZIJU

49. Ured je odgovoran:
    - promicati i štititi etiku i etičke vrijednosti koje se odnose na integritet, neovisnost i objektivnost, kompetentnost, profesionalno ponašanje te povjerljivost i transparentnost u Uredu i u provođenju zadaća iz nadležnosti Ureda
    - isticati važnost etike i promicati etičku kulturu u organizaciji
    - od zaposlenika zahtijevati da uvijek postupaju u skladu s vrijednostima i načelima iznesenima u ovom Etičkom kodeksu
    - pružati pomoć i podršku zaposlenicima kako bi se olakšalo njihovo razumijevanje i primjena

- uspostaviti mehanizam prepoznavanja rizika od neetičnog ponašanja koji prijete povredi temeljnih etičkih vrijednosti
- uspostaviti odgovarajuće kontrole koje uključuju pravila i procedure, kako bi se rizik neetičnog ponašanja sveo na najmanju moguću mjeru
- uspostaviti mehanizam postupanja u slučaju nepoštovanja etičkih vrijednosti, uključujući i zaštitu onih koji prijave sumnju na nepoštovanje etičkih vrijednosti
- utvrditi postupke za rješavanje utvrđenih sukoba između etičkih zahtjeva utvrđenih ovim Etičkim kodeksom i standarda stručnih tijela čiji članovi mogu biti zaposlenici Ureda.

Integritet

50. Ured jača/štiti ***integritet*** tako što:

- ističe, podržava i promiče integritet kao etičku vrijednosti Ureda
- donosi i objavljuje pravila i procedure u vezi s prijavom neetičnog ponašanja, odnosno povredom integriteta
- pravodobno poduzima aktivnosti radi otklanjanja razloga koji su doveli do neetičnog ponašanja, odnosno povrede integriteta te, kada je to opravdano, poduzima mjere za sankcioniranje počinitelja povrede integriteta.

51. Osnovu za jačanje integriteta čine:

- Pravilnik o uvjetima korištenja službenih automobila, mobilnih telefona, redovnih zrakoplovnih linija, poslovnih kreditnih kartica te sredstava reprezentacije
- Pravilnik o načinu odobravanja i provedbe službenih putovanja
- Pravilnik o financijskom i materijalnom poslovanju Državnog ureda za reviziju
- Politike u vezi zviždača i zaštite zviždača, povjerenika za nepravilnosti, darove, pogodnosti, ugošćivanje, rad u drugim organizacijama, disciplinske odgovornosti, pravila i procedure za nabavu – plan nabave, Pravilnik o jednostavnoj nabavi
- povjerenici za etiku.

Neovisnost i objektivnost

52. ***Neovisnost i objektivnost*** Ureda utvrđena je Ustavom Republike Hrvatske i Zakonom o Državnom uredu za reviziju.

53. Ured osigurava neovisnost i objektivnost:
- neovisnim i samostalnim planiranjem i obavljanjem revizija u opsegu predviđenom godišnjim programom i planom rada
- neovisnim i samostalnim odlučivanjem i oblikovanjem sadržaja izvješća o obavljenoj reviziji i godišnjeg izvješća o radu
- neovisnim i samostalnim odlučivanjem o rokovima i načinu izvještavanja Hrvatskog sabora i druge javnosti.

54. Osnovu za jačanje neovisnosti i objektivnosti čini:
- Zakon o Državnom uredu za reviziju
- Strateški i akcijski plan
- Smjernice za izradu godišnjeg programa i plana rada Ureda

- godišnji program i plan rada Ureda
- pravila o ponašanju zaposlenika kada su osobno povezani (prijateljski, rodbinski i drugo) sa subjektima revizije, predmetom ili predstavnicima subjekata revizije
- pravila o ponašanju zaposlenika kada subjekt revizije od njih traži savjet ili druge nerevizijske usluge (ne smije davati savjete ili druge nerevizijske usluge subjektima revizije, ako takve usluge obuhvaćaju preuzimanje upravljačkih odgovornosti)
- pravila o ponašanju zaposlenika kada se na njih vrši politički ili drugi oblik pritisaka.

Kompetentnost

55. Ured utvrđuje potrebnu *kompetentnost* zaposlenika koja se odnosi na profesionalna, odnosno stručna znanja i vještine, kao što su timski rad, komunikacija, inovativnost, motiviranost, usmjerenost na postignuće, analitičke sposobnosti, usmjerenost na subjekt i predmet revizije, sposobnost pregovaranja i utjecanja na druge, rukovođenje ljudima, upravljanje projektima i resursima te digitalnu pismenost.

56. Ured utvrđuje kompetencije za različite grupe zaposlenika, uspostavlja pravila zapošljavanja te unaprjeđivanja i nagrađivanja zaposlenika s obzirom na njihove sposobnosti, uspostavlja pravila za određivanje timova koji zbog svoje sposobnosti mogu uspješno izvršiti povjereni zadatak, provodi procjenu potreba za izobrazbom zaposlenika i stjecanjem novih znanja i vještina u cijelom Uredu te u skladu s utvrđenim potrebama donosi plan izobrazbe.

57. Ured osigurava zaposlenicima potrebnu podršku, alate za unaprjeđenje znanja i razmjenu informacija te kontrolu (nadzor) njihova rada.

58. Osnovu za *kompetentnost Ureda* čine:
    - Pravilnik o unutarnjem redu i sistematizaciji radnih mjesta koji određuje znanja i vještine potrebne zaposlenicima Ureda kako bi izvršili povjerene zadaće, odnosno kako bi se izvršile zadaće iz nadležnosti Ureda; popis/pregled potrebnih kompetencija grupa zaposlenika (državni revizor, viši državni revizor, načelnik, pomoćnik glavnoga državnog revizora, referent, viši stručni referent, voditelj službe i dr.) nalazi se u prilogu navedenog Pravilnika
    - pravila koja uređuju zapošljavanja, nagrađivanje i napredovanje zaposlenika unutarnjim aktima[3]
    - pravila za određivanje timova koji zajednički imaju potrebna znanja i vještine za izvršenje određenog zadatka
    - priručnici, naputci i smjernice za obavljanje revizije
    - politike, pravilnici, planovi i programi kojima je uređena izobrazba zaposlenika i način stjecanja potrebnih vještina[4]
    - alati za unaprjeđenje znanja i razmjenu informacija i poticanje zaposlenika da koriste te alate (Program za praćenje tijeka revizije, Intranet, mrežna stranica, oblak i drugo).

[3] Plan zapošljavanja, Pravilnik o napredovanju, Pravilnik o mentorstvu i dr.

[4] Politike upravljanja ljudskim potencijalima, Pravilnik o stručnom usavršavanju zaposlenika, Posebni program izobrazbe vježbenika (treninzi, podrška i nadzor), godišnji plan i program izobrazbe zaposlenika, Politika upravljanja kvalitetom

Profesionalno ponašanje

59. *Profesionalno ponašanje* zaposlenika Ured je uredio unutarnjim aktima, metodologijom rada, pravilima i procedurama kojima se naglašava važnost usvajanja i primjene standarda profesionalnog ponašanja u skladu s propisima i prihvaćenom profesionalnom praksom te praksom društva kako bi se osigurali preduvjeti da zaposlenici Ureda postupaju u skladu sa zakonima i drugim propisima, pravilima struke, odnosno Međunarodnim standardima vrhovnih revizijskih institucija i odredbama ovog Etičkog kodeksa te na taj način ispune očekivanja subjekata revizije, Hrvatskog sabora i drugih zainteresiranih javnosti.

60. Profesionalno ponašanje uključuje kompetencije i profesionalnu sposobnost, neovisnost u radu, donošenju zaključaka te davanju naloga, preporuka i mišljenja, objektivnost, povjerljivost i rezultate rada očekivane kvalitete.

61. Zaposlenici Ureda obvezni su postupati u skladu s odgovarajućim zakonima i drugim propisima te profesionalnim standardima.

62. Zaposlenici Ureda obvezni su izbjegavati svako djelovanje za koje znaju ili bi trebali znati da narušava ugled državne revizije i njihov osobni ugled.

63. Ured osigurava praćenje profesionalnog ponašanja zaposlenika prikupljanjem povratnih informacija od subjekata revizije i drugih korisnika izvješća o obavljenoj reviziji na temelju upitnika koji je sastavni dio ovog Etičkog kodeksa te samoocjenu zaposlenika na temelju upitnika koji je također sastavni dio ovog Etičkog kodeksa.

64. Ured razvija kulturu izvrsnosti i osobne odgovornosti te poboljšanja kvalitete rezultata rada vodeći brigu o utjecaju koji rezultati rada Ureda mogu i trebaju imati na život građana, odnosno interese i povjerenje javnosti.

Povjerljivost i transparentnost

65. Ured osigurava **povjerljivost informacija u vezi s revizijom** u skladu s propisima na način koji osigurava uravnoteženost načela povjerljivosti s načelom transparentnosti i odgovornosti.

66. Prikupljene informacije Ured ili zaposlenici ne smiju upotrijebiti za osobnu korist ili korist trećih strana. Ne smiju se razglašavati saznanja koja bi mogla stvoriti nepoštenu ili nerazumnu prednost drugih pojedinaca ili organizacija niti se takva saznanja smiju koristiti za uznemiravanje drugih.

67. Kako bi se osiguralo poštovanje i primjena vrijednosti i načela povjerljivosti i transparentnosti u svakodnevnom radu, Ured je usvojio pravila i procedure koje su dio Etičkog okvira Ureda, a odnose se na:
    - smjernice za komunikaciju s Hrvatskim saborom, medijima i drugim zainteresiranim javnostima
    - izjave zaposlenika o povjerljivosti
    - upute i smjernice zaposlenicima o informacijama, dokumentima i drugim materijalima koji se smatraju ili mogu biti povjerljivi te smjernice za postupanje s povjerljivim informacijama, dokumentima i drugim materijalima

- kroz Odjel za pravnu kontrolu kvalitete i suradnju s drugim subjektima mogućnost savjetovanja nadležnih pomoćnika glavnoga državnog revizora, načelnika i pročelnika u vezi s povjerljivim informacijama, dokumentima i drugim materijalima, posebno kada se u vezi s tim pojave dvojbe
- upute o arhiviranju i pristupu arhiviranim povjerljivim informacijama, dokumentima i drugim materijalima.

IV. ODGOVORNOST DRŽAVNIH DUŽNOSNIKA

68. Glavni državni revizor kao čelnik Ureda i zamjenik glavnoga državnog revizora odgovorni su za uspostavu, upravljanje, podržavanje i promicanje etičkih vrijednosti Ureda i njegovih zaposlenika. Obvezni su promicati etičke vrijednosti u Uredu kao cjelini te svojim etičnim ponašanjem i djelovanjem biti primjer zaposlenicima Ureda te davati *ton s vrha*.

Integritet

69. Glavni državni revizor i zamjenik glavnoga državnog revizora trebaju biti primjer drugima djelujući profesionalno i stručno, iskreno, pouzdano, u dobroj vjeri i u javnom interesu. Svojim radom i ponašanjem trebaju graditi povjerenje zaposlenika i javnosti, trebaju postupati u skladu s politikama i standardima Ureda te Zakonom o sprječavanju sukoba interesa.

70. U skladu s navedenim Zakonom, glavni državni revizor i zamjenik glavnoga državnog revizora, kao dužnosnici, u obnašanju javnih dužnosti moraju postupati časno, pošteno, savjesno, odgovorno i nepristrano čuvajući vlastitu vjerodostojnost i dostojanstvo povjerene im dužnosti te povjerenje građana.

71. Glavni državni revizor i zamjenik glavnoga državnog revizora trebaju stvarati okruženje pogodno zaposlenicima za prepoznavanje i upozoravanje na povrede etičkih vrijednosti i načela te pravodobno i na odgovarajući način odgovoriti na navedene povrede.

72. Prijetnje ili rizici nepridržavanja dužnosnika navedenoj vrijednosti su:
    - osobni, financijski ili drugi interes ili odnos koji je u sukobu s interesima Ureda
    - prihvaćanje darova ili zahvala
    - zlouporaba ovlasti za osobnu korist
    - sudjelovanje u političkim aktivnostima, sudjelovanje u grupama za pritisak, lobiranje i dr.
    - pristup osjetljivim i/ili povjerljivim informacijama
    - pristup i korištenje vrijednih sredstava Ureda.

73. Glavnome državnom revizoru i zamjeniku glavnoga državnog revizora, kao dužnosnicima, zabranjeno je:
    - primiti ili zahtijevati korist ili obećanje koristi radi obavljanja dužnosti
    - ostvariti ili dobiti pravo u slučaju da se krši načelo jednakosti pred zakonom
    - zloupotrijebiti posebna prava dužnosnika koja proizlaze ili su potrebna za obavljanje dužnosti
    - primiti dodatnu naknadu za poslove obnašanja javnih dužnosti

- tražiti, prihvatiti ili primiti vrijednost ili uslugu radi glasovanja o bilo kojoj stvari ili utjecati na odluku nekog tijela ili osobe radi osobnog probitka ili probitka povezane osobe
- obećavati zaposlenje ili neko drugo pravo u zamjenu za dar ili obećanje dara
- utjecati na dobivanje poslova ili ugovora o javnoj nabavi
- koristiti povlaštene informacije o djelovanju državnih tijela radi osobnog probitka ili probitka povezane osobe
- na koji drugi način koristiti položaj dužnosnika utjecanjem na odluku zakonodavne, izvršne ili sudbene vlasti kako bi postigli osobni probitak ili probitak povezane osobe, neku povlasticu ili pravo, sklopili pravni posao ili na drugi način interesno pogodovali sebi ili drugoj povezanoj osobi.

Neovisnost i objektivnost

74. Glavni državni revizor i zamjenik glavnoga državnog revizora trebaju:
    - zadržati neovisnost od političkog utjecaja i biti politički nepristrani
    - izbjegavati sudjelovanje u javnim političkim aktivnostima i javno izražavanje političkih stavova, što može stvoriti percepciju javnosti o njihovoj neovisnosti i objektivnosti
    - izbjegavati okolnosti u kojima bi osobni interesi mogli utjecati na neovisnost i objektivnost pri donošenju odluka
    - odbiti darove, zahvale ili povlašteni tretman, koji bi mogli narušiti njihovu neovisnost ili objektivnost
    - trebaju biti svjesni situacija i okolnosti koje mogu postati prijetnja njihovoj neovisnost i objektivnosti.

75. Prijetnje ili rizici koji mogu utjecati na neovisnost i objektivnost glavnoga državnog revizora i zamjenika glavnoga državnog revizora najčešće su:
    - politički utjecaj i/ili drugi oblik vanjskog pritiska od subjekata revizije ili drugih pravnih i/ili fizičkih osoba
    - osobni interesi
    - izravni i/ili neizravni bliski privatni i profesionalni odnosi sa subjektom revizije
    - veza s drugim subjektima s kojima Ured ima ugovorni ili drugi odnos.

76. Kontrole odnosno zaštitne mjere koje trebaju osigurati neovisnost i objektivnost glavnoga državnog revizora i zamjenika glavnoga državnog revizora su:
    - izbjegavanje okolnosti koje mogu utjecati na njihovu neovisnost i objektivnost
    - izbjegavanje okolnosti u kojima bi osobni interes mogao utjecati na donošenje poslovnih odluka, položaj ili tretman, koji bi mogli utjecati na njihovu neovisnost
    - odbijanje poziva za rad ili uključenost u upravljanje ili donošenje odluka subjekta revizije
    - osiguravanje podataka za registar darova, ugošćivanja, zahvala, sukoba interesa te bliskih odnosa.

Kompetentnost

77. Glavni državni revizor i zamjenik glavnoga državnog revizora trebaju imati znanja i vještine, osobnost i ponašanje primjereno za izvršavanje dužnosti na koju su imenovani.

78. Svoj posao dužni su obavljati u skladu s propisima i profesionalnim revizijskim standardima, procedurama i metodologijom rada Ureda te održavati i razvijati svoja znanja i vještine na najvišoj razini ukorak sa zbivanjima u struci i profesionalnom okruženju i time svoj posao obavljati na najbolji način.

Profesionalno ponašanje

79. Glavni državni revizor i zamjenik glavnoga državnog revizora trebaju postupati u skladu sa zakonima i drugim propisima kojima je uređeno poslovanje Ureda.

80. Profesionalno ponašanje obuhvaća kompetencije i profesionalnu sposobnost te neovisnost pri donošenju odluka.

81. Glavni državni revizor i zamjenik glavnoga državnog revizora trebaju izbjegavati svako djelovanje za koje znaju ili bi trebali znati da narušava ugled državne revizije, njihov osobni ugled te ugled Ureda.

82. Glavni državni revizor i zamjenik glavnoga državnog revizora trebaju planirati poslove Ureda i obavljanje revizija na način kojim će se ostvariti najveća učinkovitost i najveća korist za građane.

83. Glavni državni revizor i zamjenik glavnoga državnog revizora trebaju osigurati da poslove Ureda i revizije obavljaju zaposlenici koji imaju potrebna znanja i vještine te koji posjeduju i poštuju etičke vrijednosti kako bi se osigurao profesionalan pristup poslu.

84. O radu Ureda i obavljenim revizijama trebaju izvještavati javnost odgovorno i transparentno. Izvještaji trebaju sadržavati važne činjenice te nalaze i preporuke dane u reviziji, kako bi javnost dobila točne, objektivne i pravodobne informacije o predmetima i subjektima revizije.

Povjerljivost i transparentnost

85. Glavni državni revizor i zamjenik glavnoga državnog revizora trebaju uspostaviti pravila i procedure Ureda koji će urediti pitanje povjerljivosti i transparentnosti zaposlenika i Ureda u cjelini, u skladu s profesionalnim standardima i propisima koji uređuju pravo na pristup informacijama i obvezu transparentnog poslovanja.

86. Ne smiju koristiti povjerljive podatke za osobnu korist ili korist trećih osoba i trebaju biti pažljivi u komunikaciji zbog mogućnosti nenamjernog otkrivanja povjerljivih informacija trećim osobama.

87. Trebaju se pridržavati profesionalne povjerljivosti, za vrijeme i nakon prestanka obnašanja javne dužnosti.

IV. ODGOVORNOST RUKOVODITELJA

88. Rukovoditelji su odgovorni voditi odjele i područne urede za koje su nadležni na način koji će stvoriti preduvjete za profesionalni rad i ostvarivanje izvrsnosti njih kao rukovoditelja i svih zaposlenika kojima trebaju biti primjer.

89. Trebaju dati potporu inicijativama na razini odjela ili područnog ureda koje promoviraju etičke vrijednosti u njihovim odjelima ili područnim uredima, kao i Uredu u cjelini.

90. Trebaju ocjenjivati je li u njihovu odjelu ili područnom uredu stvoreno pozitivno okruženje i raspoloženje zaposlenika koji shvaćaju važnost primjene etičkih vrijednosti u svakodnevnom životu i radu te prema potrebi poduzimati mjere radi otklanjanja mogućih prijetnji.

91. Rukovoditelji su odgovorni za davanje prijedloga glavnome državnom revizoru i zamjeniku glavnoga državnog revizora za uspostavu, upravljanje, podržavanje i promicanje etičkih vrijednosti Ureda i njegovih zaposlenika. Obvezni su promicati etičke vrijednosti u Uredu kao cjelini.

92. Svojim ponašanjem i postupanjem te poštovanjem etičkih vrijednosti i načela trebaju biti primjer zaposlenicima Ureda te davati *ton s vrha*.

93. Etično upravljanje treba biti jedna od temeljnih sposobnosti rukovoditelja.

Integritet

94. Rukovoditelji trebaju pružati dobar primjer djelujući iskreno, pouzdano, u dobroj vjeri i u javnom interesu. U okviru svoga rada trebaju graditi povjerenje zaposlenika i javnosti.

95. Moraju postupati časno, pošteno, savjesno, odgovorno i nepristrano čuvajući vlastito dostojanstvo i dostojanstvo osoba s kojima surađuju.

96. Rukovoditelji trebaju stvarati okruženje koje će promicati etičke vrijednosti i važnost njihove primjene u svakodnevnom radu i o tome svjedočiti vlastitim primjerom.

97. Trebaju redovito sudjelovati na edukacijama, skupovima i događajima kojima se promiče kultura integriteta, stjecati znanja i vještine vezane za integritet i svoja znanja prenositi na druge zaposlenike.

98. Na svaku povredu etičkih vrijednosti i načela trebaju reagirati primjereno i pravodobno.

99. Prijetnje ili rizici koji mogu utjecati na integritet rukovoditelja jednaki su prijetnjama ili rizicima navedenim u točki 75.

100. Kontrole odnosno zaštitne mjere kojima bi se rizik od neetičnog ponašanja rukovoditelja smanjio na prihvatljivu razinu jednake su kontrolama ili zaštitnim mjerama navedenim u točki 76.

Neovisnost i objektivnost

101. Neovisnost i objektivnost rukovoditelja podrazumijeva neovisnost od političkog utjecaja i političku nepristranost te neovisnost od subjekata revizije.

102. Rukovoditelji trebaju izbjegavati okolnosti u kojima bi njihovi osobni interesi mogli utjecati na donošenje odluka, odbiti darove, zahvale ili povlašteni tretman, koji bi mogli narušiti njihovu neovisnost ili objektivnost.

103. Svoje stavove i odluke trebaju temeljiti na načelu neovisnosti i objektivnosti te provjerenim činjenicama.

104. Prijetnje ili rizici te kontrole, odnosno zaštitne mjere kojima bi se rizik od neetičnog ponašanja vezanog za neovisnost i objektivnost smanjio na prihvatljivu razinu određene su točkama 75. i 76. i jednake su za glavnoga državnog revizora, zamjenika glavnoga državnog revizora i rukovoditelje.

Kompetentnost

105. Kompetentnost znači da rukovoditelji trebaju obavljati svoj posao u skladu s važećim standardima i uz dužnu pažnju te da održavaju i razvijaju svoja znanja i vještine kako bi išli ukorak sa zbivanjima u svom profesionalnom okruženju i time svoj posao obavljali na najbolji način.

106. Kompetencije koje su potrebne rukovoditeljima utvrđene su Popisom kompetencija za rukovoditelje, koji je sastavni dio Pravilnika o unutarnjem redu i sistematizaciji radnih mjesta u Uredu.

107. Prijetnje ili rizici te kontrole, odnosno zaštitne mjere kojima bi se rizik od neetičnog ponašanja vezanog za kompetentnost smanjio na prihvatljivu razinu, određene su točkama 75. i 76. i jednake su za glavnoga državnog revizora, zamjenika glavnoga državnog revizora i rukovoditelje.

108. Prijetnje ili rizici kompetentnosti rukovoditelja mogu se pojaviti ako rukovoditelj ne pridaje pozornost stjecanju potrebnih znanja i vještina te ne unaprjeđuje i usklađuje svoja znanja i vještine sa zahtjevima radnog mjesta odnosno okruženja u kojem radi.

109. Kontrole odnosno zaštitne mjere kojima bi se rizik od nedovoljne kompetencije smanjio na najmanju moguću mjeru mogu biti:
    - samoprocjena
    - unutarnja (kolegijalna) procjena te
    - vanjska procjena (*peer review*) koje se mogu koristiti redovito kao alat za praćenje, kao način identificiranja i analize ranjivosti te kako bi se preporučile mjere za stjecanje odgovarajuće kompetentnosti.

110. Obrazac za samoprocjenu sastavni je dio ovog Etičkog kodeksa i čini dio Etičkog okvira.

111. Unutarnju kolegijalnu procjenu obavljaju rukovoditelji međusobno na način da rukovoditelji s puno povjerenja i diskretno skrenu pozornost drugom rukovoditelju na

ponašanje koje nije bilo u skladu s temeljnim vrijednostima i načelima utvrđenim ovim Etičkim kodeksom.

112. Vanjsku ocjenu (*peer review*) etičke infrastrukture u Uredu mogu obavljati druge vrhovne revizijske institucije, ako o tome odluku donese glavni državni revizor.

Profesionalno ponašanje

113. Od rukovoditelja se očekuje profesionalno ponašanje koje podrazumijeva postupanje u skladu *sa zakonima, drugim propisima i smjernicama koji uređuju poslovanje Ureda te pravilima struke.*

114. Rukovoditelji ne smiju djelovati na način koji može štetiti njihovu ugledu i ugledu Ureda.

115. U svom stručnom radu trebaju uvijek nastojati biti kreativni i poduzetni te pokazivati i poticati suradnju u profesionalnim odnosima.

116. S drugima trebaju surađivati poštujući načelo kolegijalnosti, poštenja, nepristranosti, transparentnosti, iskrenosti i obostranog poštovanja.

117. Svojim radom i ponašanjem trebaju biti uzor drugim kolegama.

118. S posebnom pažnjom trebaju koristiti imovinu Ureda te u javnosti uvijek zastupati i čuvati ugled Ureda, odnosno pridonositi izgradnji ugleda Ureda.

119. Privatne poslove i aktivnosti koje nisu vezane za rad Ureda trebaju obavljati izvan radnog vremena i na način koji ne smije dovesti u pitanje ugled Ureda.

120. Trebaju pripremati i imati profesionalni nastup te primjereni izgled pred kolegama i drugim suradnicima.

121. Prijetnje i rizici vezani za profesionalno ponašanje su:
    - djelovanje koje nije u skladu s etičkim vrijednostima, nepridržavanje uspostavljanog pravnog okvira, zloupotrebljavanje svog položaja te neprikladno djelovanje u odnosu s drugima
    - postupanje koje nije razborito i pažljivo te njihovi postupci ili mišljenja ugrožavaju ugled Ureda i dovode u pitanje njegov rad
    - postupanje koje nije u skladu sa standardima profesionalnog ponašanja.

122. Kontrole odnosno zaštitne mjere kojima bi se rizik od neetičnog ponašanja vezanog za profesionalno ponašanje rukovoditelja smanjio na prihvatljivu razinu jednake su mjerama navedenim u točki 109.

Povjerljivost i transparentnost

123. Rukovoditelji trebaju postupati u skladu s točkama 86. i 87. ovog Etičkog kodeksa.

V. ODGOVORNOST DRŽAVNIH REVIZORA

Integritet

124. Integritet je prema ovom Kodeksu temeljna vrijednost te se državni revizori trebaju pridržavati visokih standarda ponašanja koji podrazumijevaju iskrenost i poštenje u postupanju i ponašanju na radnome mjestu te u svojim odnosima.

125. Kako bi se održalo povjerenje javnosti, ponašanje državnih revizora treba biti iznad sumnje i prijekora. To uključuje sljedeće:
- državni revizori trebaju pružati dobar primjer djelujući iskreno, pravedno, pošteno, pouzdano, u dobroj vjeri i u javnom interesu, u okviru svoga rada trebaju ulijevati povjerenje kao stručne i odgovorne osobe
- postupanje i ponašanje prema svima, uključujući predstavnike subjekata revizije i širu javnost, na pristojan način i s poštovanjem, vodeći brigu o dostojanstvu svakog čovjeka
- pokazivanje pozitivnog stava i proaktivnosti u izvršavanju dužnosti, nastojeći razumjeti i opravdati očekivanja javnosti koja se odnose na rad i ulogu državnih revizora
- u izvršavanju službenih dužnosti nedavanje, neobećavanje niti primanje bilo kakvih posebnih pogodnosti i/ili povlaštenog tretmana
- pravodobno, ekonomično, svrsishodno i djelotvorno pružanje usluge
- postupanje u skladu s Međunarodnim standardima vrhovnih revizijskih institucija, pravilima i metodologijom rada Ureda.

126. Prijetnje ili rizici koji mogu utjecati na integritet državnih revizora jednaki su prijetnjama ili rizicima navedenim u točki 75.

127. Kontrole odnosno zaštitne mjere kojima bi se rizik od neetičnog ponašanja državnih revizora smanjio na prihvatljivu razinu jednake su kontrolama ili zaštitnim mjerama navedenim u točki 76.

Neovisnost i objektivnost

128. Državni revizori ne smiju nanositi štetu neovisnosti i objektivnosti, bilo stvarno ili percipirano, koja bi mogla proizići iz političke pristranosti, sudjelovanja u upravljanju, financijskog ili drugog oblika osobnog interesa.

129. Kako bi osigurali najvišu razinu neovisnosti i objektivnosti, državni revizori:
- trebaju zadržati neovisnost od političkog utjecaja i biti politički nepristrani
- ne smiju biti uključeni u upravljanje i donošenje odluka subjekta revizije
- trebaju izbjegavati obavljanje revizije subjekata u kojima su nedavno bili zaposleni
- trebaju izbjegavati okolnosti u kojima bi osobni interesi mogli utjecati na njihove prosudbe i revizorski rad
- trebaju izbjegavati okolnosti u kojima bi odnosi s rukovodstvom ili zaposlenicima subjekta revizije ili drugih subjekata mogli utjecati na njihove prosudbe i revizorski rad
- trebaju odbiti darove, zahvale ili povlašteni tretman, koji bi mogli narušiti neovisnost ili objektivnost

- trebaju utvrditi moguće prijetnje i situacije u kojima može biti smanjena njihova neovisnost i objektivnost
- trebaju obavijestiti rukovodstvo o svim prethodnim relevantnim odnosima i situacijama, koje bi mogle predstavljati prijetnju neovisnosti ili objektivnosti.

130. Prijetnje ili rizici koji mogu utjecati na neovisnost i objektivnost državnih revizora jednaki su prijetnjama ili rizicima navedenim u točki 75. Etičkog kodeksa.

131. Kontrole odnosno zaštitne mjere kojima bi se rizik od neetičnog ponašanja državnih revizora smanjio na prihvatljivu razinu jednake su kontrolama ili zaštitnim mjerama navedenim u točki 76. Etičkog kodeksa.

132. Državni revizori obvezni su prije početka svake revizije potpisati pisanu izjavu da nisu povezani sa subjektom revizije na način koji bi doveo u pitanje njihovu neovisnost i objektivnost, odnosno integritet ili bi mogao dovesti do sukoba interesa.

Kompetentnost

133. Državni revizori obvezni su uvijek se ponašati profesionalno i primjenjivati visoke profesionalne standarde kako bi svoje dužnosti obavljali kompetentno i nepristrano.

134. Državni revizori ne smiju prihvatiti niti obavljati posao za koji nisu kompetentni.

135. Državni revizori trebaju proučavati i primjenjivati revizijske, računovodstvene i financijske standarde, politike, postupke i dobru praksu.

136. Državni revizori trebaju imati dobro razumijevanje i znanje ustavnih, pravnih i institucionalnih načela i standarda koji reguliraju poslovanje subjekta revizije.

137. Državni revizori trebaju obavljati svoj posao u skladu s važećim standardima i uz dužnu pažnju trebaju djelovati u skladu sa zahtjevima revizijskog posla, pažljivo, temeljito i pravodobno.

138. Državni revizori trebaju održavati i razvijati svoja znanja i vještine kako bi išli ukorak s razvojem struke i profesionalnog okruženja i time svoj posao obavljali na najbolji način.

139. Kompetencije koje su potrebne državnim revizorima utvrđene su *Popisom kompetencija za državne revizore*, koji je sastavni dio Pravilnika o unutarnjem redu i sistematizaciji radnih mjesta u Uredu.

140. Prijetnje ili rizici u vezi s kompetentnosti državnih revizora mogu se pojaviti ako državni revizori ne pridaju pozornost stjecanju potrebnih znanja i vještina te ne unaprjeđuju i usklađuju svoja znanja i vještine sa zahtjevima radnog mjesta odnosno okruženja u kojem rade ili ne znaju primjenjive tehničke, profesionalne i etičke standarde kojih se trebaju pridržavati ili nisu sposobni raditi u različitim stresnim ili nepoznatim, neizvjesnim situacijama, ovisno o zahtjevima posla ili zadatka.

141. Kontrole odnosno zaštitne mjere kojima bi se rizik od nedovoljne kompetencije smanjio na najmanju moguću mjeru mogu biti:

- samoocjenjivanje
- procjena na temelju upitnika koji se dostavljaju subjektu revizije
- unutarnja (kolegijalna) procjena.

142. Obrazac za samoprocjenu sastavni je dio ovog Etičkog kodeksa i čini dio Etičkog okvira.

143. Unutarnju kolegijalnu procjenu obavljaju rukovoditelji, voditelji tima i članovi tima međusobno na način da svaka od navedenih osoba, ako je to potrebno, s puno povjerenja i diskretno skrene pozornost državnom revizoru na ponašanje koje nije bilo u skladu s temeljnim vrijednostima i načelima utvrđenim ovim Etičkim kodeksom.

Profesionalno ponašanje

144. Od državnih revizora očekuje se profesionalno ponašanje koje podrazumijeva postupanje u skladu *sa zakonima, drugim propisima i smjernicama koji uređuju poslovanje Ureda te pravilima struke.*

145. Državni revizori ne smiju djelovati na način koji može štetiti njihovu ugledu i ugledu Ureda.

146. Državni revizori obvezni su dovoljno pozornosti posvetiti pripremama za obavljanje svakog posla, a posebno za obavljanje revizije, uvijek nastojati biti kreativni i poduzetni te pokazivati, poticati i razvijati profesionalnu suradnju.

147. Svi zaključci i mišljenja koja donosi ili izražava državni revizor trebaju biti strogo utemeljeni na činjenicama, dokazima i kriterijima za obavljanje revizije.

148. S drugima trebaju surađivati poštujući načelo kolegijalnosti, poštenja, nepristranosti, transparentnosti, iskrenosti i obostranog poštovanja.

149. Svojim radom i ponašanjem trebaju biti uzor drugim kolegama.

150. S posebnom pažnjom trebaju koristiti imovinu Ureda.

151. U obavljanju revizije, kao i u javnosti, državni revizori trebaju uvijek zastupati i čuvati ugled Ureda, odnosno pridonositi izgradnji ugleda Ureda.

152. Privatne poslove i aktivnosti koje nisu vezane za rad Ureda trebaju obavljati izvan radnog vremena i na način koji ne smije dovesti u pitanje ugled Ureda.

153. Trebaju pripremati i imati profesionalni nastup pred subjektima revizije, kolegama i drugim suradnicima, vodeći posebno brigu o primjerenom odijevanju. *Uputa što se smatra primjereno odijevanje* je sastavni dio Etičkog okvira Državnog ureda za reviziju.

154. Prijetnje i rizici vezani za profesionalno ponašanje su:
    - djelovanje koje nije u skladu s etičkim vrijednostima, nepridržavanje uspostavljanog pravnog okvira, zloupotrebljavanje svog radnog mjesta te neprikladno djelovanje u odnosu s drugima

- postupanje koje nije razborito i pažljivo te njihovi postupci ili mišljenja ugrožavaju ugled Ureda i dovode u pitanje njegov rad
- postupanje koje nije u skladu sa standardima profesionalnog ponašanja.

155. Kontrole odnosno zaštitne mjere kojima bi se rizik od neetičnog ponašanja vezanog za profesionalno ponašanje državnih revizora smanjio na prihvatljivu razinu jednake su mjerama navedenim u točkama 109., 122. i 141.

Povjerljivost i transparentnost

156. Državni revizori trebaju postupati u skladu s točkama 86. i 87. ovog Etičkog kodeksa.

157. Svaki državni revizor obvezan je prvi radni dan u Državnom uredu za reviziju potpisati *Izjavu o čuvanju tajnosti podataka.* Navedena Izjava je sastavni dio Etičkog okvira Ureda.

VI. ODGOVORNOST DRŽAVNIH SLUŽBENIKA I NAMJEŠTENIKA

Načela ponašanja državnih službenika i namještenika

158. Opće odredbe i Temeljne etičke vrijednosti, rizici i kontrole utvrđene u poglavljima I. i II. ovog Etičkog kodeksa odnose se i na državne službenike i namještenike.

159. Osim navedenog, načela ponašanja državnih službenika i namještenika utvrđena su Zakonom o državnim službenicima, Etičkim kodeksom državnih službenika i drugim propisima. To su:
- obavljanje dužnosti i obveza postupanja u skladu sa zakonima i drugim propisima
- zabrana zlouporabe ovlasti
- dužnost odbijanja ponuđenih darova
- zabrana neopravdanog nagrađivanja državnih službenika i namještenika
- dužnost pravodobnog i učinkovitog izvršavanja poslova
- dužnost čuvanja službene tajne i poštovanja privatnosti
- dužnost stručnog postupanja
- dužnost prisutnosti na radnom mjestu
- uporaba povjerene imovine
- osobno ponašanje.

160. Navedeni propisi koji uređuju ponašanje državnih službenika i namještenika sastavni su dio Etičkog okvira Ureda te su državni službenici i namještenici obvezni u obavljanju dužnosti prema njima postupati.

161. Prijetnje ili rizici koji mogu utjecati na ponašanje službenika i namještenika te kontrole odnosno mjere koje je potrebno primjenjivati da se otklone moguće prijetnje ili rizici utvrđeni su točkama 45., 46., 47. i 48.

Primjereno odijevanje

162. Svi zaposlenici Ureda dužni su pridržavati se pravila odijevanja na radnom mjestu te nositi poslovnu odjeću primjerenu poslovima koje obavljaju. Načinom odijevanja na radnom mjestu i prilikom predstavljanja Ureda zaposlenici su dužni čuvati vlastiti profesionalni ugled, kao i ugled i dostojanstvo Ureda.

163. Pri odijevanju zaposlenicima Ureda preporučuje se pridržavanje odredaba Etičkog kodeksa državnih službenika i namještenika i unutarnjeg akta Ureda Primjereno odijevanje.

VII. UPRAVLJANJE ETIKOM I KONTROLA

164. Čelnici i rukovoditelji u Uredu trebaju u svakodnevnom radu promicati i primjenjivati etičke vrijednosti.

165. Etičke vrijednosti trebaju biti ugrađene kao kriteriji za zapošljavanje, ocjenjivanje i profesionalni razvoj zaposlenika te čine sastavni dio unutarnjih akata kojima je uređeno pitanje zapošljavanja, ocjenjivanja, napredovanja (nagrađivanja) i stručnog usavršavanja. Navedeni unutarnji akti su sastavni dio *Etičkog okvira* Ureda u dijelu koji se odnosi na etičke vrijednosti.

166. Kako bi se kontrolirala, pratila i ocjenjivala razina etičnosti u Uredu, odnosno primjena etičkih vrijednosti u radu zaposlenika Ureda, potrebno je:
    - da svaki zaposlenik potpiše Izjavu da je upoznat sa sadržajem Etičkog kodeksa i Etičkog okvira te da će u svom radu primjenjivati etičke vrijednosti i načela utvrđena navedenim dokumentima
    - uspostaviti registar za praćenje sukoba interesa, primljenih darova i bliskih odnosa koji mogu utjecati na neovisnost i objektivnost zaposlenika
    - preporučiti zaposlenicima samoprocjenu na temelju upitnika u svakodnevnom radu, a posebno po završetku revizije ili nekog drugog većeg posla (navedeni Upitnik je sastavni dio Etičkog okvira Ureda)
    - provoditi 'vanjsku ocjenu' o radu zaposlenika na temelju upitnika koji se dostavlja subjektima revizije nakon što se subjektu revizije dostavi konačno izvješće o obavljenoj reviziji (navedeni Upitnik je sastavni dio Etičkog okvira Ureda)
    - da državni revizor i drugi zaposlenik koji sudjeluje u reviziji, prije početka obavljanja svake revizije, potpiše izjavu o nepostojanju sukoba interesa u obavljanju te revizije
    - ocijeniti potrebu i vrijeme te inicirati kolegijalne ocjene od drugih vrhovnih revizijskih institucija
    - primjenjivati i druge alate za procjenu, kao što je primjerice IntoSAINT i Global Ethics & Integrity Benchmarks
    - donositi programe za stalnu izobrazbu i profesionalni razvoj zaposlenika
    - imenovati etičke povjerenike i poticati njihov rad u skladu sa Zakonom o državnim službenicima
    - imenovati povjerljive osobe i poticati njihov rad u skladu sa Zakonom o zaštiti prijavitelja nepravilnosti te Pravilnikom o imenovanju povjerljive osobe i postupku unutarnjeg prijavljivanja nepravilnosti.

VIII. ETIKA I UMJETNA INTELIGENCIJA U DRŽAVNOM UREDU ZA REVIZIJU

167. Uzimajući u obzir brzi razvoj i sve učestaliju primjenu tehnologija umjetne inteligencije u javnom sektoru te njihovu važnost za povećanje učinkovitosti i kvalitete revizije, ovim se poglavljem utvrđuje primjena temeljnih etičkih vrijednosti Ureda pri korištenju UI sustava te utvrđuju posebna načela, pravila i obveze njihove odgovorne uporabe.

168. Odredbe ovog poglavlja odnose se na dužnosnike, državne revizore i zaposlenike Ureda koji u okviru obavljanja svojih radnih zadataka koriste, razvijaju, upravljaju ili na bilo koji drugi način primjenjuju UI sustave.

169. UI sustavi koriste se na pouzdan, odgovoran i etički način kao pomoć u radu, a ne kao zamjena za revizorski rad odnosno rad zaposlenika. Revizor odnosno zaposlenik dužan je provjeriti i potvrditi (ukoliko se neki podatak ne može potvrditi ne smije se uzeti u obzir) svaki podatak ili prijedlog koji generira UI sustav te koristiti takve sustave uz odgovarajući ljudski nadzor i u skladu s utvrđenim standardima.

170. UI sustavi trebaju služiti kao podrška automatizaciji rutinskih i ponavljajućih zadataka, ali ni u kojem slučaju ne smiju zamijeniti profesionalnu prosudbu revizora.

171. Primjena UI sustava zahtijeva kontinuirano učenje i odgovornu primjenu, uz strogo poštovanje profesionalnih standarda, uključujući i ISSAI 130 te njegovih temeljnih vrijednosti u obavljanju revizije.

172. Zaposlenici Ureda potpisuju opću Izjavu o korištenju umjetne inteligencije kojom potvrđuju da su upoznati s dokumentima koji se odnose na etička načela i rizike korištenja UI sustava u radu Ureda te da će utvrđene vrijednosti i načela primjenjivati u svom radu.

173. Državni revizori potpisuju posebnu Izjavu o korištenju umjetne inteligencije nakon svake obavljene revizije, kojom potvrđuju da su svi rezultati dobiveni korištenjem UI sustava pregledani i kritički ocijenjeni, odnosno dokazivi da u UI sustave nisu unosili povjerljive ili druge podatke čiji unos nije dopušten te da su odgovorni za točnost, zakonitost i sadržaj konačnog rezultata rada.

174. U cilju ocjene jesu li postupci i ponašanje državnih revizora u skladu s Etičkim kodeksom Državnog ureda za reviziju te posebno u skladu s ovim poglavljem, državni revizori provode provjeru osobnog ponašanja tijekom obavljanja revizije i samoprocjenu etične i odgovorne uporabe UI sustava. Provjere se provode putem upitnika koji je sastavni dio Etičkog kodeksa Državnog ureda za reviziju.

Etička načela u primjeni UI sustava u Uredu

175. Uz osnovu Etičkog kodeksa Ureda koju čine pet temeljnih etičkih vrijednosti, i to integritet, neovisnost i objektivnost, kompetentnost, profesionalno ponašanje, povjerljivost i transparentnost ovim poglavljem uvode se etička načela kojih se zaposlenici trebaju pridržavati pri korištenju UI sustava te načela koja se primjenjuju pri obavljanju revizije subjekata koji koriste UI sustave.

176. Etička načela koja zaposlenici trebaju poštovati pri korištenju UI sustava su:

- **Odgovornost i odgovorno korištenje UI sustava** podrazumijeva da korištenje UI sustava mora biti u skladu s etičkim načelima, važećim propisima i definiranim postupcima upravljanja i korištenja UI sustava. Zaposlenici moraju preuzeti odgovornost, ako koriste rezultate dobivene uz pomoć UI sustava te jamčiti da su njihove radnje i postupci usklađeni s etičkim standardima i zakonima, pritom trebaju razumjeti sve mogućnosti i ograničenja UI sustava kako bi osigurali ispravnost i transparentnost u radu. Odgovorno korištenje UI sustava temelji se na korištenju njegovih rezultata kao podrške u radu, uz provjeru njihove točnosti i primjerenosti. UI sustav može doprinijeti učinkovitosti i kvaliteti rada, ali ne zamjenjuje profesionalnu prosudbu, kritičko razmišljanje ni odgovornost zaposlenika za konačni sadržaj. Odgovornim korištenjem UI sustava štiti se i javni interes te sprječavaju moguće štetne posljedice za subjekte revizije i širu javnost.

- **Zaštita podataka i privatnosti** uključuje poštovanje zakona o zaštiti osobnih podataka, kao i održavanje najviših standarda sigurnosti u svim fazama prikupljanja, obrade i pohrane podataka. Zaposlenicima je zabranjeno koristiti UI sustave koji nisu odobreni u Uredu i koji bi mogli ugroziti neovisnost Ureda zbog komercijalnih, političkih ili privatnih interesa pružatelja tehnologije ili trećih strana. Unositi se mogu samo oni podaci koji ne ugrožavaju privatnost, sigurnost informacija ili ispravan rad sustava te procijeniti može li unos određenih informacija ugroziti zaštitu osobnih podataka ili sigurnost povjerljivih informacija. UI sustavi generiraju odgovore na temelju podataka i algoritama strojnog učenja te je potrebno osigurati ispravnost unesenih podataka, zaštitu podataka i informacija te odgovarajuću procjenu rezultata.

- **Sigurnost i pouzdanost sustava** podrazumijeva da je Ured odobrio korištenje UI sustava na način da su zaštićeni od zlonamjernih napada te dovoljno robusni da pouzdano funkcioniraju u predviđenim i nepredviđenim uvjetima. Robusnost znači da UI sustavi trebaju biti otporni na pogreške, neočekivane ulaze ili napade te nastaviti ispravno funkcionirati čak i u nepredvidivim uvjetima. To znači da i podaci koji se koriste u analizi, uključujući one obrađene putem UI sustava moraju biti zaštićeni i sigurni te je potrebno pridržavati se sigurnosnih i organizacijskih mjera koje štite te podatke od neovlaštenog pristupa, gubitka ili zlouporabe.

- **Nepristranost, pravednost i izbjegavanje pristranosti** podrazumijeva kritičko prihvaćanje rezultata UI sustava, provjeravanje njihova učinaka te osiguranje da ne dovode do neopravdanih, nerazmjernih ili diskriminirajućih zaključaka. Nepristranost označava odsutnost predrasuda i nepravednog favoriziranja, dok pravednost podrazumijeva poduzimanje mjera kojima se uvažavaju različite okolnosti kako bi se osigurali jednaki i pošteni ishodi. Izbjegavanje pristranosti odnosi se na uspostavu kontrola i postupaka kojima se otkrivaju i umanjuju potencijalne pristranosti u podacima,

algoritmima i korištenju rezultata UI sustava. Potrebno je provjeravati izvore i rezultate UI sustava te odmah ukloniti diskriminirajuće pristranosti koje se mogu identificirati. Posebnu pažnju potrebno je posvetiti prepoznavanju i ublažavanju mogućih algoritamskih pristranosti, ograničenja podataka i modela, kako bi se osigurali objektivni, uravnoteženi i opravdani zaključci.

- **Transparentnost uporabe** podrazumijeva jasnoću, objašnjivost i sljedivost primjene UI sustava. Primjenu UI sustava potrebno je dokumentirati jer osigurava transparentnost procesa rada, omogućuje naknadnu provjeru i objašnjenje, lakše utvrđivanje mogućih pogrešaka ili pristranosti te sprječavanje njihova ponavljanja. Time transparentnost postaje sastavni dio etičkog postupanja zaposlenika jer jača odgovornost za korištenje UI sustava i pridonosi povjerenju u rezultate ostvarene uz njezinu primjenu.

- **Kompetentnost zaposlenika** podrazumijeva da zaposlenici raspolažu odgovarajućim znanjima i kompetencijama, vještinama i sposobnosti za odgovornu, sigurnu i učinkovitu primjenu UI sustava. Zaposlenici moraju biti svjesni da UI sustavi mogu proizvesti netočne, pristrane ili nepotpune informacije te rezultate moraju prihvaćati kritički, uspoređivati ih s vlastitim znanjem, profesionalnim iskustvom i dostupnim relevantnim izvorima. Kontinuirano usavršavanje, kao i svjesnost o etičkim rizicima osigurava pravilnu i odgovornu uporabu UI sustava.

- **Nadzor zaposlenika nad rezultatima UI sustava** podrazumijeva da zaposlenici kontinuirano analiziraju, kritički procjenjuju te nadziru rezultate koje generira UI sustav prije njihove primjene u radu ili korištenja kao temelja za donošenje odluka. Budući da rezultati koje ponudi UI sustav mogu sadržavati pogreške, pristranosti, netočnosti ili zaključke koji su kontekstualno neprimjereni, potrebno je ponuđene rezultate provjeriti i uspoređivati s dostupnim činjenicama, stručnim znanjem te važećim propisima.

177. Pri korištenju UI sustava potrebno je poštovati zakone i druge propise. Upotreba UI sustava mora biti odgovorna te osiguravati poštovanje etičkih načela i vrijednosti.

178. Okvirom i mehanizmima odgovornog upravljanja UI u Uredu utvrđene su aktivnosti i postupci za koje primjena UI sustava nije primjerena te su definirani kriteriji i procedure za izbjegavanje uporabe UI sustava u takvim slučajevima. Zaposlenici su dužni suzdržati se od uporabe UI sustava u slučajevima propisanim Pravilnikom o korištenju UI sustava u radu Državnog ureda za reviziju te drugim unutarnjim aktima koji čine navedeni okvir.

179. U skladu s etičkim načelima Ureda, uvodi se obveza odgovorne, transparentne i kontrolirane uporabe umjetne inteligencije u svim postupcima u kojima se UI sustavi koriste kao podrška radu Ureda. Takva uporaba mora osigurati zaštitu osobnih i povjerljivih podataka, sigurnost i pouzdanost sustava, jasnoću u njihovom djelovanju te pravedno postupanje bez diskriminacije, uz uvažavanje šireg društvenog učinka. Istodobno se mora očuvati profesionalna prosudba zaposlenika i omogućiti njihov nadzor nad sustavima, pri čemu konačna odgovornost za odluke i postupanja uvijek ostaje na zaposlenicima.

180. Pri obavljanju revizije subjekata koji koriste UI sustave, zaposlenici procjenjuju predmet revizije i podatke vezane za predmet revizije, a koji su rezultat UI sustava prema sljedećim etičkim načelima:

- **Usklađenost sa zakonodavstvom i propisima** podrazumijeva da se UI sustavi razvijaju, uvode i koriste u skladu s važećim zakonodavnim okvirom, uz poštovanje temeljnih prava, etičkih načela, vrijednosti te zahtjeva koji se odnose na tehničku otpornost i sigurnost UI sustava. Pri uvođenju UI sustava u službenu uporabu, a osobito visokorizičnih sustava, potrebno je osigurati usklađenost s važećim propisima, kao i s budućim zakonodavnim zahtjevima i okvirom koji će biti doneseni radi uređenja područja umjetne inteligencije. Potrebno je razviti i primjenjivati vlastite politike, standarde i operativne smjernice kojima se osigurava pouzdana, sigurna, transparentna i zakonita primjena UI sustava. Revizijom se procjenjuje jesu li uspostavljene odgovarajuće procedure za razvoj, uvođenje i primjenu UI sustava, jesu li identificirani rizici i uspostavljen sustav upravljanja rizicima, je li osiguran odgovarajući ljudski nadzor nad radom UI sustava, dokumentiraju li se rezultati dobiveni njihovom primjenom te poštuju li se propisi o zaštiti osobnih podataka.

- **Pouzdanost, točnost i dosljednost rezultata** podrazumijeva da se UI sustavi temelje na strojnom učenju iz povijesnih podataka. Ako su podaci na kojima se UI sustav uči nepotpuni, netočni, pogrešno kategorizirani ili pristrani, postoji rizik da će sustav generirati nepouzdane, netočne ili nedosljedne rezultate. Stoga je potrebno razumjeti način na koji UI sustav dolazi do svojih zaključaka te osigurati da se rezultati ne prihvaćaju nekritički, već da se pri njihovoj primjeni koriste profesionalni sud i odgovarajući stupanj skepticizma. Revizijom je potrebno utvrditi jesu li uspostavljene odgovarajuće kontrole koje osiguravaju pouzdanost, točnost i dosljednost rezultata koje generira UI sustav. Revizijom se provjerava je li jasno definirana svrha i područje primjene UI sustava, provodi li se njegovo testiranje i validacija prije uporabe, uspoređuju li se rezultati dobiveni primjenom UI sustava s rezultatima koji bi bili ostvareni primjenom uobičajenih postupaka ili drugih metoda, provodi li se odgovarajući ljudski nadzor nad rezultatima te jesu li uspostavljene procedure za prepoznavanje, prijavljivanje i otklanjanje netočnih, nedosljednih ili neočekivanih rezultata. Time se osigurava da se rezultati UI sustava koriste na pouzdan, odgovoran i kontroliran način te da ne ugrožavaju kvalitetu poslovnih odluka i procesa.

- **Transparentnost i objašnjivost** podrazumijeva osiguravanje dovoljno informacija o načinu rada, uporabi i rezultatima UI sustava kako bi se omogućila njihova razumljivost, provjerljivost i odgovornost. Revizijom je potrebno procijeniti jesu li uspostavljene mjere za osiguravanje sljedivosti rada sustava i dokumentiranja rezultata dobivenih korištenjem UI sustava te može li se objasniti na temelju kojih je podataka ili kriterija sustav donio određeni zaključak ili preporuku. Također je potrebno provjeriti kako se upravlja UI sustavima čiji način rada nije moguće u potpunosti objasniti (tzv. *black box*[5] sustavi) te jesu li definirane situacije u kojima uporaba umjetne inteligencije nije dopuštena ili primjerena.

[5] „*Black box*“ odnosi se na sustave ili situacije u kojima je interni proces donošenja odluka teško ili nemoguće razumjeti ljudima, iako su ulazni i izlazni podaci vidljivi, odnosno u kojima se vide ulazni i izlazni podaci modela, ali ne vidi se unutarnja logika i koraci.

- **Upravljanje rizicima** podrazumijeva uspostavu odgovarajućih postupaka za prepoznavanje, procjenu, praćenje i ublažavanje rizika povezanih s razvojem, implementacijom i uporabom UI sustava. Revizijom je potrebno procijeniti jesu li unutarnjim aktima utvrđeni rizici povezani s uporabom UI sustava i definirane odgovarajuće mjere za njihovo sprječavanje ili ublažavanje, ažuriraju li se procjene rizika u skladu s promjenama u sustavu i njegovoj primjeni, jesu li jasno određene odgovornosti za upravljanje rizicima te postoje li uspostavljeni postupci koji zaposlenicima i trećim stranama, poput dobavljača, omogućuju prijavu uočenih rizika ili nepravilnosti povezanih s uporabom UI sustava.

- **Pravednost, nepristranost i nediskriminacija** podrazumijeva procjenu osigurava li UI sustav pravedne, nepristrane i nediskriminirajuće rezultate. Revizijom se procjenjuje jesu li odluke i ishodi UI sustava objektivni, dosljedni i utemeljeni na relevantnim kriterijima te postoji li rizik od nepovoljnog učinka na pojedince ili određene skupine korisnika. Posebna se pozornost posvećuje utvrđivanju koriste li se podaci, algoritmi ili modeli koji mogu sadržavati pristranosti ili dovesti do neopravdanog favoriziranja ili diskriminacije pojedinih kategorija korisnika. Također se procjenjuje jesu li eventualne razlike u postupanju opravdane, razmjerne svrsi sustava i usklađene s važećim propisima te etičkim načelima. Revizijom se nadalje utvrđuje jesu li uspostavljene odgovarajuće mjere za prepoznavanje, sprječavanje i učinkovito upravljanje rizicima od pristranosti i diskriminacije.

- **Upravljanje podacima i kvalitetom podataka** podrazumijeva procjenu načina upravljanja podacima od njihova prikupljanja i pripreme do pohrane, korištenja, ažuriranja i brisanja. Revizijom se ocjenjuje jesu li podaci točni, potpuni, relevantni, reprezentativni i ažurni te jesu li prikupljeni, obrađeni i pohranjeni u skladu s važećim propisima i internim pravilima. Također se ispituje postoje li odgovarajuće kontrole kojima se osiguravaju integritet, kvaliteta, mogućnost praćenja i sigurnost podataka, kao i mehanizmi za otkrivanje i ispravljanje pogrešaka, nedostataka ili pristranosti. Posebna se pozornost posvećuje procjeni primjerenosti upravljanja podacima s obzirom na svrhu za koju se sustav koristi te utvrđivanju jesu li podaci pouzdana i vjerodostojna osnova za rezultate koje sustav generira i odluke koje se na njima temelje.

- **Odgovornost i upravljački okvir** podrazumijeva uspostavu jasnog sustava upravljanja kojim se definiraju uloge, odgovornosti, ovlasti te način izvještavanja o provedbi poslovnih procesa, ostvarivanju postavljenih ciljeva i upravljačkim rezultatima. Uloge i odgovornosti trebaju biti dokumentirane, poznate svim relevantnim sudionicima te dosljedno primjenjivane u praksi. Revizijom se utvrđuje je li uspostavljen odgovarajući upravljački okvir koji omogućuje učinkovito donošenje odluka, nadzor nad poslovnim procesima, upravljanje rizicima te jasno utvrđenu odgovornost za ostvarene rezultate. Također se utvrđuje jesu li imenovane odgovorne osobe za ključne aktivnosti, postoji li odgovarajući nadzor nad provedbom zadataka te osigurava li upravljački okvir transparentnost, odgovornost i usklađenost s važećim propisima.

- **Sljedivost, evidentiranje i revizijski trag** podrazumijevaju da UI sustav omogućuje evidentiranje i praćenje ključnih aktivnosti, podataka i rezultata kako bi se osigurala njihova provjerljivost, rekonstrukcija i odgovornost za donesene odluke ili generirane rezultate. Kod visokorizičnih UI sustava potrebno je osigurati zapise o generiranim rezultatima te svim ključnim informacijama potrebnima za njihovu naknadnu provjeru i

rekonstrukciju, u skladu s Aktom o umjetnoj inteligenciji. Sljedivost treba omogućiti utvrđivanje vremena nastanka rezultata, okolnosti njegova generiranja, korištene verzije UI sustava te načina na koji je rezultat primijenjen u poslovnom procesu. Revizijom se ocjenjuje omogućuje li UI sustav uspostavu vjerodostojnog revizijskog traga kojim se može rekonstruirati proces nastanka i uporabe rezultata, provjeriti aktivnosti povezane s njihovim generiranjem, obradom i primjenom te potvrditi odgovornost, usklađenost i primjerenost njihove uporabe u poslovnim procesima.

Rizici korištenja sustava umjetne inteligencije i mjere kontrole

181. Utvrđeni rizici povezani s korištenjem UI sustava uključuju:
    - pretjerano povjerenje u UI sustave
    - potvrđujuću pristranost
    - smanjenje profesionalne pažnje
    - netočne, nepotpune ili uvjerljivo pogrešne rezultate (halucinacije)
    - nepouzdanost i pogreške sustava
    - sigurnosne napade / neuspjeh sustava
    - povredu povjerljivosti i zaštitu podataka
    - zastarjelost ili neadekvatnost podataka
    - nedostatak objašnjivosti / efekt *„Black box“*
    - algoritamsku pristranost
    - dezinformacije i manipulaciju
    - eroziju odgovornosti
    - ugrožavanje neovisnosti rada Ureda
    - reputacijski i pravni rizik
    - normativni i regulatorni rizik.

182. S obzirom na korištenje UI sustava, Ured uspostavlja sljedeće mjere kontrole:
    - praćenje pravne regulative
    - primjena internog pravilnika o korištenju umjetne inteligencije u radu Ureda
    - redovito ažuriranje internih akata o korištenju UI sustava
    - provjera kvalitete i transparentnosti UI sustava prije uporabe
    - ljudski nadzor i profesionalna prosudba i verifikacija svih rezultata koje generira UI sustav
    - edukacija o odgovornoj i sigurnoj upotrebi UI sustava
    - redovito praćenje učinkovitosti i pouzdanosti UI sustava
    - primjena sigurnosnih standarda i zaštite podataka pri korištenju UI sustava
    - dokumentiranje rezultata dobivenih putem UI sustava.

183. U cilju smanjenja potencijalnih rizika koji mogu nastati pri korištenju UI sustava Ured ustrojava i vodi kao zaseban dokument *Rizici korištenja umjetne inteligencije u radu Državnog ureda za reviziju* s predloženim mjerama za smanjenje. Ured će redovito ažurirati navedene rizike, a posebno u slučaju uvođenja novih UI sustava ili promjene propisa. Dokument *Rizici korištenja umjetne inteligencije u radu Državnog ureda za reviziju* je dodatak 1. ovom Etičkom kodeksu.

Odgovorno korištenje UI sustava

184. Zaposlenici koji koriste UI sustave dužni su osigurati da rezultati UI sustava ne utječu na njihovu neovisnost, objektivnost, profesionalnu prosudbu i integritet. UI sustavi mogu biti potpora radu, ali ne smiju zamijeniti odgovornu analizu i nepristranu prosudbu zaposlenika.

185. Ured je dužan sprječavati rizike algoritamske pristranosti, nedostatne transparentnosti UI sustava te mogućeg vanjskog utjecaja posredovanog UI tehnologijama. Zaposlenici smiju koristiti samo UI sustave koje je Ured odobrio za službenu uporabu. Pri odobravanju sustava Ured procjenjuje rizike povezane s dobavljačem, uključujući sigurnost, zaštitu podataka, ugovorne uvjete, mogući sukob interesa, ovisnost o dobavljaču i transparentnost.

186. Ured osigurava potrebnu edukaciju zaposlenika o korištenju UI sustava, njihovim mogućnostima i ograničenjima, rizicima, pravilima zaštite podataka te načelima odgovorne uporabe UI tehnologija u procesu obavljanja revizije i radu zaposlenika ili u bilo kojem drugom postupku u kojem se umjetna inteligencija upotrebljava.

187. Zaposlenici moraju biti svjesni da UI sustavi ne mogu zamijeniti njihovu profesionalnu odgovornost. Pri korištenju UI sustava obvezni su postupati u skladu s važećim propisima, strukovnim standardima i internim pravilima Ureda. Upotreba UI sustava u izradi analiza, procjena, mišljenja i drugih službenih dokumenata mora biti transparentna, uredno evidentirana te provedena u skladu s propisanim unutarnjim procedurama i aktima.

188. Ured uspostavlja mjere kontrole za korištenje UI sustava, uključujući interne akte, provjeru kvalitete i pouzdanosti UI sustava, obvezan ljudski nadzor nad rezultatima koje generira umjetna inteligencija, zabranu unošenja povjerljivih podataka u neodobrene sustave te redovitu edukaciju zaposlenika, kako bi se osigurala odgovorna i sigurna uporaba umjetne inteligencije.

189. Ured je odgovoran osigurati da korištenje UI tehnologija u bilo kojem segmentu rada ne narušava etičke vrijednosti Ureda te da se primjenjuje na način koji je sigurnosno, pravno i etički prihvatljiv. U tu svrhu Ured donosi smjernice i procedure za odgovornu uporabu UI sustava te osigurava nadzor nad njihovom primjenom.

190. Ured treba osigurati da se umjetna inteligencija koristi u skladu s etičkim načelima Ureda te poticati transparentnost, sigurnost i odgovornu primjenu UI sustava.

191. Zaposlenici su odgovorni koristiti UI sustave na etički, zakonit i kontroliran način. Dužni su sudjelovati u edukaciji o pravilnoj upotrebi, primjenjivati UI sustave odgovorno te pravodobno prijavljivati sve uočene rizike ili nepravilnosti.

192. Zaposlenici su odgovorni za etičku, zakonitu i odgovornu uporabu UI sustava u obavljanju revizijskih i drugih poslova, pri čemu su dužni osigurati da korištenje UI sustava ne narušava temeljne etičke vrijednosti: integritet, neovisnost i objektivnost, kompetentnost, profesionalno ponašanje, povjerljivost i transparentnost.Zaposlenici su također dužni kritički procjenjivati rezultate koje generiraju UI sustavi, zadržati punu profesionalnu odgovornost za zaključke, mišljenja i preporuke te osigurati da je uporaba UI sustava

transparentna, dokumentirana i u skladu s važećim propisima, revizijskim standardima i pravilima Ureda.

193. Postupanje u skladu s Etičkim kodeksom jest obveza iz radnog odnosa te ga se pridržavaju svi zaposlenici Ureda.

194. Ovaj Etički kodeks stupa na snagu danom potpisa glavnoga državnog revizora.

195. Danom stupanja na snagu ovog Etičkog kodeksa Državnog ureda za reviziju prestaje biti na snazi Etički kodeks Državnog ureda za reviziju, KLASA: 003-05/20-02/7, URBROJ: 613-01-01-24-3 od 7. listopada 2024.

GLAVNI DRŽAVNI REVIZOR

mr. Ivan Klešić, dipl. oec., v. r.

KLASA: 026-01/26-04/6
URBROJ: 613-01-01-26-1

Zagreb, 26. listopada 2026.

Upitnici za samoprocjenu etične i odgovorne uporabe UI sustava i provjeru osobnog ponašanja tijekom obavljanja revizije

Provjera osobnog ponašanja tijekom obavljanja revizije

Pitanja	***Odgovori – da /ne***
1. Jesam li nekim postupkom prekršio/la neko od načela Kodeksa profesionalne etike državnih revizora: a) načelo integriteta b) načelo neovisnosti i objektivnosti c) načelo kompetentnosti d) načelo profesionalnog ponašanja e) načelo povjerljivosti i transparentnosti? 2. Jesu li moji zaključci, mišljenja, preporuke i nalazi temeljeni na jasnim dokazima? 3. Jesam li se za obavljanje revizije stručno pripremio/la?	
4. Jesam li s drugim članovima tima surađivao/la na način koji je omogućio najkvalitetniji postupak revizije, iznoseći svoje mišljenje i poštujući mišljenje drugih?	
5. Jesam li tijekom razgovora sa zaposlenicima subjekta revizije postupio/la s poštovanjem, vodeći brigu da ne povrijedim njihovo dostojanstvo?	
6. Kako bih se osjećao/la da o mojim postupcima sazna glavni državni revizor: a) bilo bi mi ugodno b) bilo bi mi neugodno?	
7. Kako bih se osjećao/la da to sazna moja obitelj: a) bilo bi mi ugodno b) bilo bi mi neugodno?	
8. Jesam li ponosan/na na svoj rad?	

Samoprocjena etične i odgovorne uporabe UI sustava

Pitanja	*Odgovori – da /ne*
1. Jesam li pri korištenju UI sustava poštovao/la sljedeća načela iz točke VIII. Etičkog kodeksa Državnog ureda za reviziju: a) načelo odgovornosti i odgovornog korištenja UI sustava b) načelo zaštite podatka i privatnosti c) načelo sigurnosti i pouzdanosti sustava d) načelo nepristranosti, pravednosti i izbjegavanja pristranosti e) načelo transparentnosti uporabe f) načelo kompetentnosti zaposlenika g) načelo nadzora zaposlenika nad rezultatima UI sustava?	
2. Jesam li osobno razumio/la i provjerio/la točnost sadržaja koji sam preuzeo/la iz UI sustava?	
3. Jesam li UI sustave koristio/la kao pomoć, a ne kao zamjenu za moj revizorski rad?	
4. Jesam li u potpunosti primijenio/la profesionalnu prosudbu i profesionalni skepticizam tijekom svih revizijskih postupaka?	
5. Jesam li u potpunosti preuzeo/la odgovornost za rezultate revizije?	
6. Jesam li prikazao/la točno i vjerno obavljeni rad dobiven putem UI sustava te mogu li obrazložiti i opravdati svoju upotrebu UI sustava?	
7. Je li moj doprinos jasan i prepoznatljiv u odnosu na ono što je generirao UI sustav?	
8. Mogu li samostalno objasniti i potkrijepiti svoje zaključke i odluke bez oslanjanja na UI sustav?	
9. Jesam li procijenio/la potpunost, točnost i primjerenost rezultata dobivenih putem UI sustava za potrebe obavljanja revizije te neovisnim profesionalnim prosuđivanjem potvrdio/la njihove zaključke?	
10. Jesam li dokumentirao/la ograničenja rezultata dobivenih putem UI sustava koje nije bilo moguće u potpunosti provjeriti te, gdje je to primjereno, procijenio/la dosljednost tih rezultata i njihov mogući utjecaj na revizijski rad i zaključke?	
11. Jesam li izbjegao/la unos osjetljivih, povjerljivih ili identifikacijskih podataka o subjektu revizije u UI sustave te procijenio/la rizik od njihova nenamjernog otkrivanja putem unesenih upita?	
12. U slučaju eventualno uočenih nepravilnosti tijekom korištenja UI sustava jesam li bez odgode obavijestio/la neposredno	

nadređenog službenika?	

Negativni odgovor na bilo koje od postavljenih pitanja može upućivati na rizik kršenja odredaba Pravilnika o korištenju umjetne inteligencije u radu Državnog ureda za reviziju te Etičkog kodeksa Državnog ureda za reviziju.